

TĀHĒKE

NR.3
1964

Orasepoiss uuris järele

Talv läbi magasid orasepoissid lumevaiba all. Kevadel, kui päike hakkas kõrgemalt paistma ja sulatas lume, ärkasid nad ja kukkusid kohe nurisema:

„Põld, põld, miks sa meid halvasti toidad?“

„Mis mina parata saan, et teie toidulaud kesine,“ torises põld.

„Kolhoosnik andis mineraalväetist vähe.“

„Miks?“ küsisid orasepoissid.

Põld jättis vastuse võlgu.

„Uurin järele,“ lausus üks orasepoistest. Ta sikutas juured mullast lahti, ja juba ta külavaheteel hilpas. Vastu tuli kolhoosnik. Ajas silmad imestusest pärani ja küsis:

„Miks sa siin oled? Peaksid põllul pikaks sirguma, kasvatama sügiseks palju jämedaid teri!“

„Ei ma sirgu, ei kasvata jämedaid teri, kui kõht on tühi. Toidulaud on kesine. Kolhoosnik, kolhoosnik, miks sa põldu vähe väetasad?“

„Mis mina parata saan,“ laiutas kolhoosnik käsi. „Keemiatehas tegi väetist vähe.“

„Miks?“

Kolhoosnik jättis vastuse võlgu.

„Uurin järele,“ lausus orasepoiss, ja juba ta maanteel hilpas. Jõudis keemiatehasesse. Vastu tuli töömees. Ajas silmad imestusest pärani ja küsis:

„Miks sa siin oled? Peaksid põllul pikaks sirguma, kasvatama...“

„Ei ma sirgu, ei kasvata, kui kõht on tühi. Toidulaud on kesine. Töömees, töömees, miks sa tegid väetist vähe?“

Töömees vastust võlgu ei jäänud. Ei laiutanud käsi ega lausunud, et mis tema parata saab. Hoopis orasepoissile õlale patsutas ja, nagu nii mõnusasti muigel, rääkis:

„Õige mis õige, et väetist tegin vähe. Sest tehas oli väike. Kuid ära sa, orasepoiss, kurda midagi. Detsembri- ja veebruarikuus tulid kogu meie suurelt kodumaalt partei liikmed Moskvasse kokku. Pidasid nõu. Vaata, mis otsustati!“

Orasepoiss vaatas: noormehed ja neiud, kommunistliku noore märk rinnas, ehitavad keemiatehasele juurde uusi suuri hooned ja panevad paika uusi suuri masinaid. Suured ekskavaatorid töötavad uues maapealses kaevanduses. Vägevad isekallutajad veavad koorem koorma järel tehasesse halli kivi, millest väetist jahvatatakse. Pikk raudteerong veereb tehase väravast välja, viib kolhoosidele ja sovhoosidele väetist.

„Nii on nüüd kõikjal meie maa keemiatehastes,“ rääkis töömees. „Väetisi valmistatakse rohkem kui kunagi enne. Küll viljade toidulaud rikkamaks muutub. Rukis, nisu, oder, kaer muudkui sirgugu ja kasvatagu palju jämedaid teri. Väetist jätkub ka kapsale ja kaalikale, peedile ja porgandile. Rahvas saab põldudel toitu külluses.“

Orasepoisi meel muutus rõõmsaks. Katsus, et rutem põllule jõudis – teistele orasepoistele toredat uudist teatama.

EINO TALI

Illustreerinud V. KOTKAS

KALJU KANGUR

Pumbo sõnad

Neegripoiss Pumbo,
väänkaelast vennas,
liiasti koolis
ei vaevanud ennast.

Oma teed möte
tunnis tal rändas.
Küll tema rähkles seal,
mässas ja jändas!

Aga ta vihikud
täis olid vigu,
risti ja põiki seal
vingerdas ridu.

„JÖEHOBU“ kirjutas
Pumbo „JÖEHOPU“
„NOAST“ sai „NUKA“,
„KODUST“ sai „KOTU“.

Vildakaid sõnu
sai terve mägi.
Oh, tema ema veel
vaeva nägi!

Sõnu sorteeris ta
kogu aja.
Lõkkele tassis siis
päratu paja.

Pumbo sõnad kõik
patta ta loopis.
keetis, kuni nad
pehmeks said hoopis.

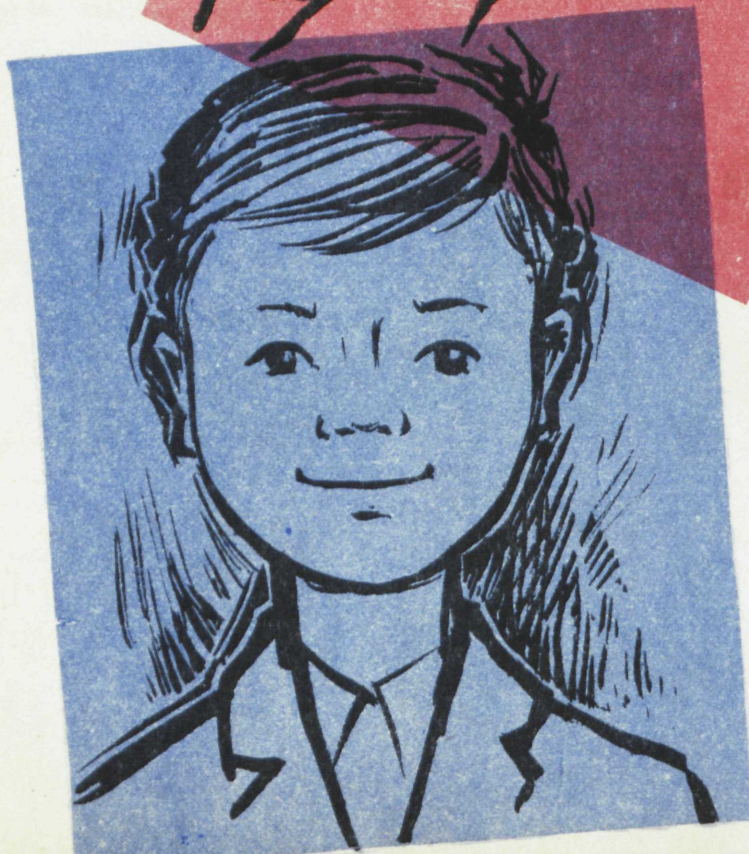
„JÖEHOPUST“ jällegi
sai „JÖEHOBU“,
„NUKAST“ sai „NUGA“,
„KOTUST“ sai „KODU“.

Kulbiga tõstis neid,
tõeldes väga.
Küll oli mure!
Küll oli häda!

Illustreerinud L. HÄRM

OLIVIA
SAAR

Kahe näoga poiss

Kolm poissi olid üksteise küljes kinni nagu takjad puntras koos. See pundar veeres kord ühele, kord teisele poole, vahel vajus lausa vastu maad. Teistest suurem poiss, sagnosis juustega Peeter, oli kõige kangem rüseleja, tema tikkus hoopegi andma. Aga äkki harutas Peeter ennast kähku-kärmesti puntrast lahti, tõmbas pihuga sihti üle tuka ja jäi tikksirgelt näoga koolimaja ukse poole seisma. Sealt tuli õpetaja Jalakas.

„Tervist!“ ütles Peeter reipa häälega ja lisas viisaka kumardusegi juurde.

Õpetaja vaatas üksisilmi maas rabelevat pundart. Lõpuks eraldus sellest Jaan, tema järel Jüri. Mõlemad seisis nüüd, riided üleni lumised ja ninad häbist norgus, õpetaja ees.

„Õpetaja... Jaan pani Jürile jala taha ja siis läks Jüri Jaanile kallale,“ hakkas Peeter õhinal asjale selgust andma.

„Ja teate, õpetaja, siis...“ tahtis Peeter edasi seletada, kuid õpetaja küsis hoopis:

„Kust sina seda tead?“

„Ma... ma nägin.“

„Ja mida sa siis tegid?“

„Ma... Ma tahtsin neid just lahutama hakata, kui teie tulite.“ Jaan ja Jüri seisis ikka veel, silmad maas, õpetaja ees. Nad ei pannud tähelegi, mida Peeter rääkis, sest mõlemal oli selle rumala kraaklemise pärast kangesti piinlik.

„Õpetaja, nad eile ka kaklesid...“

Õpetaja vaatas pikalt ja tõsiselt Peetrile otsa ning ütles siis lõpuks:

„Tead, Peeter, sa oled kahe näoga poiss!“ Ja kõndis edasi. Jüri ja Jaan olid väga üllatunud, et õpetaja neile sõnakestki ei lausunud. Veel rohkem üllatas neid see, mida õpetaja Peetrile ütles. Kuidas kaks nägu? Peeter on ju nagu Peeter ikka, alati niisuguse sagnosis tukaga. Miks küll õpetaja talle niimoodi ütles? Miks?

ELAR KUUS

ATI NELJAJALGNE SÖBER

Illustreerinud O. SOANS

Hunt Kriim oli ürginimeselt Atilt noa, kirve ja odaga sähmata saanud, nii et ta tükk aega tagantjärele lonkas. Kohe uuesti Atit rünnata ta ei söandanud. Kuid tal oli ometi sugulane – koer, kes tollal veel metsas elas.

„Rrh, vennapoeg,“ õhutas Kriim koera, „sina oskad ettevaatlikult luurata. Vaata, kui inimesel ta relvad laokil on, siis karga talle kallale rrauh!“

„Olgu, onu,“ nõustus sõnavõtlik koer.

Tema ei lähenenud Atile päevalgel, vaid hiilis öösi ta koopa juurde. Aga enne sinna sisse minekut leidis ta sealt ümbert Ati söömast järelejäänud konte. Ta näris neid ning pöördus koiduks metsa tagasi.

„Kas said inimesest jagu?“ küsis Kriim.

„Muidu oleksin saanud, ainult üdist lõhnavad kondid takistasid.“

„Teine kord pigista nina kinni ja kõnni kontidest mööda.“

Järgmisel ööl pigistaski koer nina kinni ja jõudis kontidest mööda. Ent koopasuus põles lõke. Koer heitis selle juurde mõnulema. Alles hommikul ilmus jälle metsa.

„N-noh,“ päris Kriim, „kas vähemalt seekord said inimesest jagu?“

„Oleksin saanud, kui lõke poleks mu koonule nii mugavat sooja paistnud.“

„Teine kord pane käpp koonu ette ja ära lase end lõkkel ära meelitada.“

Kolmandal ööl pani koer käpa koonu ette ja

möödus tulest. Ta seisis magava Ati ja tema relvade vahel.

„Ärka, inimene!“ hüüdis ta. „Oled mul pihus!“ Ati avas silmad, kuid kokkumise asemel naeratas:

„Sinul ei ripu ju saba sirgelt alla nagu Kriimul, vaid hoiab lahkelt üles rõngasse. Oled Kutsuke.“ Ati sirutas käe ja paitas koera.

„Uu-uu,“ ulus hunt kaugelt metsast, „kuu-uule, mu sugulane, kas sa ikka veel inimesele kallale ei karga rrauh, või pean mina tulema?“

„Katsu sa tulla, äuh, äuh!“ vastas koer koopasuult. „Kui ma Ati kodus konte limpsisin, võitis ta mul poole südant. Kui tema tule paistel leisisin, teise poole. Aga kui ta mind silitas, olen tema söber surmani.“

Ja ühte nad jäid, koer ja inimene. Koos küttisid, koos võitlesid vaenlaste vastu.

Kes? Kes? Kes?

Reet ja Peet tegid maja taha metsa äärde toreid lumememme. Punasest porgandist sai memm nina ja suu, päkklistest silmad, vanaisa mütsilodust paraja peakatte, sau-

navihast lillekimbu käevangu ja luuavarrest kepi toeks. Öhtuks oli lumememm valmis. Kui lapsed hommikul jälle õue tulid, ei tundnud nad oma memme ära. Vaese lumememme nina oli kadunud, suu – kadunud, silmad – kadunud, müts ja lillekimp ja kepp samuti.

„Kes küll selle tembuga hakkama on saanud?“ hüüdsid Reet ja Peet nagu ühest suust.

Lapsed, aidake teie pahategijaid leida! Selleks lehitsege tähelepanelikult „Tähekest“.

Tatari kirjanik
MARZIJA FAIZULLINA

Vikerkaar

Päikest kild
ja valgust kild...
Kuidas valmis sai see sild?
Pilved – tuhat musta ronka –
kandsid kive linka-lonka.
Järvele neist vihmasedu
läbipaistva kaare ladus.
Astub päike üle järve,
ammutades ämbrist värve,
järe pintsel on tal pihus,
sädeleb kõik kiirtevihus.
Värve pillab
päike sillal –
kollast,

sinist,

erelillat!

Aga tuul on juba jaol,
limpsab keelega –
kõik kaob!

Jootmispaigal

Me sälgu jootmas käisime
ööhakul kaldavees.
Jõe mustas peeglis võbeles
ja loksus kuu me ees.

Vend äkki kokkus,
karjatas:

„Hei, võta valjad! Tpruu!“
Peaegu
oleks neelanud
sälg juues alla kuu.

Illustreerinud H. SAMPU

Jonnakas vari

On minul vast vari!
Tal kombed on halvad:
käib aina mu kannul,
päev otsa mind valvab.

Kord kõrval ta kapsab,
kord taga mul tammub,
kuid õhtu eel koguni
minu ees sammub.

Ei saa temast lahti,
kas jookse või karju.
Kes võtaks mu küljest
küll jonnaka varju!

Poen kappi ja värisen,
hirm on mul nahas:
ehk aimab, kus olen,
ust avada tahab?

Tõlkinud KALJU KANGUR

VÄRVILISED KRIIDID

See lugu juhtus Saksa Demokraatlikus Vabariigis. Õpetaja Steinchen joonistas väga hästi. Tal oli värviliste kriitide karp alati tunnis kaasas. Nendega joonistas ta tahvlile rohelisi puid, sinist taevast ja valgeid, punaste katustega maju. Vahetevahel lubas ta lastel endil joonistada rohelist rohtu ja kollaseid lilli.

Aga nädala pärast oli karp tühi. Igaüks teadis, miks: sinised, rohelised, kollased ja punased kriidid olid rännanud laste taskutesse.

Kui õpetaja Steinchen nägi tühja kriidikarpi, ütles ta: „Täna, lapsed, jutustan teile ühe muinasjutu.“

Ja ta rääkis loo päkapikkudest, kes tulid öösiti inimestele appi. Üks vaene kingsepp pani õhtul lauale naha kingade tegemiseks, aga hommikuks olid valmis kingad töölaual.

Muinasjutt meeldis lastele. Kõik naersid.

„Ei tea, kas praegu peaks ka veel päkapikke olema?“ küsis Otto.

Õpetaja mõtles veidi:

„On, kindlasti on. Tahate, ma näitan neid teile?“ ütles ta.

„Pean korraks õpetajate tuppa minema. Jätan tühja kriidikarbi lauale. Loodan, et vahepeal päkapikud täidavad selle värviliste kriitidega.“

Õpetaja lahkus. Kõik vaatasid üksteisele vaikides otsa. Siis tõusis püsti Fritz Schneider.

„Lapsed,“ ütles ta, „saite aru?! Õpetaja Steinchen teab, et värvilised kriidid on meie taskutes. See pole sugugi ilus, et me kriite seniajani ei ole tagasi pannud.“

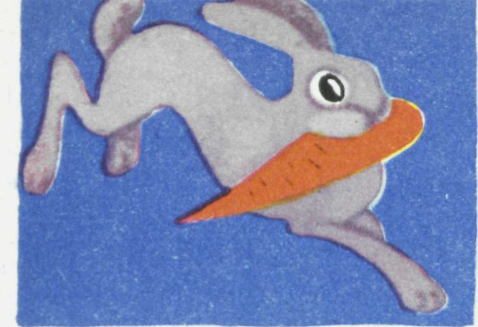
Otto võttis taskust kollase ja punase kriiditüki ning pani karpi. Ka teised lapsed otsisid oma taskutest värvilisi kriiditükke. Varsti oli karp ääreni täis.

Kui õpetaja klassiukse avas, olid tema esimesed sõnad:

„Näete, millega päkapikud on hakkama saanud! Kas te nüüd usute, et nad on veel olemas?“

Enam lapsed ei naernud. Neil oli häbi.

K. Veken

Päikesel meelitajad

AINO TIGANE

Vahetunnil astus Teet Tohver välistrepile ja silmitses taevast. Aga kus keegi VI klassist midagi öiendas, sinna ilmusid üsna väledalt ka I klassi lapsed. Praegu olid Ulvi ja Liis krops vanema poisi juures:

„Mis sa üleval näed?“

„Mis ikka,“ kostis küsitud tõrjuvalt. „Päikest.“

„Mis temast vahid?“

Tohver nohises. Sestsaadik kui tema klass väikesed šefluse alla võttis, lase ennast neist aina piirata. Ei nad karda isegi kurja nägu... Püüdes majja sisse taganeda, kõneles Tohver nii lühidalt, kui sai: „Päike on visa lund sulatama ja kevadine pööripäev läheneb. Mõistate?“

Jaa-jaa, oktoobrilapsed teadsid väga hästi, et VI klass tahab kevade alguse puhul haljal murul näituse korraldada. Kuid õu ja aed on alles sügavates hangedes.

„Kuule,“ sikutas Ulvi Tohvrit varrukast, „kui õige meelitaks päikest palavamini paistma?“

„Meelitaks! Ega ta sul kassipoeg ole, kellele piima annad, et kiisu-kiisu...“ Ja Tohvri õnnestus koridori pageda.

Plikakesed jäid veel hetkeks trepile:

„Teet on oma kevadega pigis!“

„Pigis jah!“

Järgmisel hommikul Tohver märkas, et I klassi jõnglastel oli peale raamatukoti mingisugune pakk kaasas. Aga et nad oma kompsudega aeda kadusid, arvas ta: sipsikute asi, küllap neil seal mingi mäng käib. Muidugi hoidis tema siis sellest kohast hoopis eemale.

Pööripäeval, 20. märtsil, kandsid VI klassi õpilased kooli tulles kaenlas ja süles kodus aknal kasvatatud rohelist: kes purki sibulatega, kes kasti spinati ja redisega, kes potte õitsvate tulpide või maikellukestega. Ainult ise olid nad tusased.

„Sea nüüd kevadtaimed umbses ruumis üles! Ei lindu ega õhku.“

Klassi lävel kastitassijad siiski peatusid:

„Mis silt uksele on tekkinud?“ Seal seisis:

„KEVADNÄITUS AIAS.“

Tohver potsatas oma topsid pahaselt põrandale panna:

„Need on meie sipsikute varesejalad. Nalja teevad või...“

Aeda läinud, leidis ta I klassi lapsed põõsaste vahel kepslemas.

Oota; oota – siin oli ju ka lahmakas lumest vaba ala, kus juba rohulibled haljendasid!

„Muru!“ hüüatas Tohver. „Kust selle saite?“

Liisut-Ulvit pilgutasi teineteisele silma.

„Meelitasime päikest palavamalt paistma. Pakkusime talle piima, et kiisu-kiisu...“

„Küll ma teid usun,“ katsus Tohver jälle toriseda.

„Mitte piima – te riputasite lumele tuhka. Tumedat lund sulatab päike kiiremini.“

Tohver tõmbas kulmud üpris kortsu. Ent kui ta kõndis oma klassikaaslaste aeda kutsuma, ei suutnud ta näole kippuvat laia naeratust enam varjata.

HELJO MÄND

MAAILMA VAATAMINE

Karuema oli Tõntsa-Täntsaga hädas. Ta tahtis Tõntsa-Täntsale arvutamist õpetada, kuid Tõntsa-Täntsa ei viitsinud tarkust õppida. Karuema küsis: „Kui palju on 1 ja 1?“ Tõntsa-Täntsa vastas 11. Ometi teab iga väike lapski, et 1 ja 1 saab olla ainult 2. Siis tõi karuema aabitsa, kuid Tõntsa-Täntsa põrnitses tähti ega teinud enam suudki lahti. Karuema oli Tõntsa-Täntsaga tõsiselt hädas. Mõtles, mõtles, võttis siis Tõntsa-Täntsa käekõrvale ja viis ta maailma vaatama. Ehk saab sellest targemaks. Kuid ega karud saa reisida inimeste moodi rongi ja

Illustreerinud A. VENDER

bussiga, nad käivad jala ja maailma vaatavad kõrge mäe otsast. Ent Tõntsa-Täntsa ei tahtnud kõrge mäe otsa ronida.

„Mina ei tule päris üles,“ ütles Tõntsa-Täntsa, „mäel on tugev tuul ja see lükkab mind lendu.“

„Ei lükka,“ ütles karuema ja hakkas edasi ronima. Tõntsa-Täntsa ei julgenud üksi jääda ja tatsas emale järele.

Mitu korda komistas Tõntsa-Täntsa puujuurikatele ja kivikesed veeresid ta käppade alt robinal mööda mäekülge.

Varsti paistis mäetipp üsna lähedal. Aga sinna jõudes kerkis selle tagant teine, veelgi kõrgem tipp. See oli täiesti lage tipp, seal ei kasvanud ühtki puud.

„Mina enam edasi ei tule,“ ütles Tõntsa-Täntsa, „selle tipu taga on kuristik ja ma kukun sealt alla.“

„Ei kuku,“ ütles karuema, „tipp on tasane.“ Ta astus edasi ning Tõntsa-Täntsa pidi jälle järele vantsima. Mägi muutus järsemaks ja ronimine raskemaks. Tõntsa-Täntsa hakkas lõõtsuma nagu tuul männiladvas ja keel kippus kogu aeg suust välja. Kuid karuema jättis selle meelega tähele panemata, sest ta tahtis Tõntsa-Täntsale maailma näidata.

Lõpuks jõudsid nad üles. Seal pugus imestus Tõntsa-Täntsa silmadesse ning venitas need päratu suureks ja ümaraks. Tõntsa-Täntsa ei osanud aimatagi, et maailm võib nii kaugele ulatuda. Ükskõik kuhu ta vaatas, ikka nägi ta metsi ja järvi, künkaid ja orge. Ühes orus oli palju, palju maju ja karuema ütles, et see on linn ning seal elavad lapsed, kes kõik oskavad arvutada ja lugeda. Ja läbi linna voolas sinine jõgi, millel sõitis väike valge laev. Ja karuema ütles, et seda laeva juhib kapten, kes oskab veel paremini arvutada ja lugeda.

Tõntsa-Täntsa tahtis ka hakata valget laeva juhtima ja sellepärast otsustas ta lugemise ja arvutamise selgeks õppida.

Vaadake, lapsed, kui mõistlikuks sai Tõntsa-Täntsa maailma vaatamisest!

MATTI RANNU

Kuidas suure voolikuga kalu püütakse

Hiljuti käisin Kaspia merel ja – ega sa ikka ära ei arva! – nägin, kuidas voolikuga kalu püütakse. Jah, just voolikuga!

Jutustan sulle sellest.

Söitsin laeval, mille nimi on „Kosmonaut Titov“. Väljusime avamerele siis, kui päike hakkas silmapiiri taha peitu pugema. Kapten pani tööle kajaloodi. See on selline kaval riistapuu, mis oskab näha kõiki vee all olevaid asju ja merepõhjagi. Ning kirjutab siis kaptenile kõigest nähtust pikale paberiribale. Äkki kapten hüüdis: „Masinad seisma!“

Kajalood oli talle näidanud, et laeva

all on väga palju kilusid. Ankur kukkus valju sulpsatusega vette ja suur kett jooksis raginal järele. Laev jäi seisma. Päike oli läinud juba teisi maid valgustama ja mere kohal seisis pimedus. Nüüd oli saabunud paras püügiaeg.

Suurekasvuline madrus Kolja asus kraana juurde. Ta vajutas nupule ja kraana hakkas laskma merre jämedat ja pikka voolikut, mille lahtise otsa külge oli seotud kaks võimsat elektrilampi. Ikka sügavamale laskus voolik. Nüüd oli ta juba nii sügaval, kui kõrge on viiekorruselise maja kõigi oma korstnate ja televisiooniantennidega.

Siis andis kapten käskluse: „Stopp!“ See tähendas seda, et vooliku ots oli laskunud juba kalade juurde. Madrus Kolja peatas kraana ja lülitas siis põlema veealused lambid. Mis nüüd küll juhtus! Sügavas pimeduses hakkasid lambid päikesena helendama. Kalad olid niivõrd uudishimulikud, et tormasid suurte parvedena vaatama, mis juhtus. Aga seda just vaja oligi! Kapten hõikas ülevalt silalt „Pumbad tööle!“ Ning pumbad hakkasid mürisema ja imema endasse koos veega ligitulnud kalu. Kalad tulid mööda voolikut ülespoole, kuni

Illustreerinud A. SALDRE

Tere, Täheke!

Nüüd kirjutan ma sulle, kuidas mina elan. Koolis läheb mul väga hästi. Päevikus on puha viied ja ainult mõned neljad. Tundidest meeldivad mulle kõige rohkem joonistamine ja kehaline kasvatus. Minu klassikaaslastel läheb ka hästi. Neil on samuti head hinded, mõni üksik saab vahel kolmesid. Ega meid klassis palju olegi, kõigest seitse – üks poiss ja kuus tüdrukut. Meie kõrval istub esimene klass. Kindlasti sa ei oska ära arvata, mitu õpilast on seal, sest nad on ainult kahekesi. Nendel läheb ilusti. Minu õel Kaidul on kõik viied ja teine tüdruk õpib ka hästi. Koolis aga kõik õpilased meil head ei ole. Nüüd kirjutan sulle metsavendadest. Sa võib-olla ei oska arvatagi, kes need niisugused on. Aga kohe seletan! Tead, kaks viienda klassi poissi ei käi koolis nagu teised, vaid hulguvad mööda metsa ringi. Nad tegid metsa juba onni, kus mõtleavad vist elama hakata. Minu meelest need poisid käituvad väga pahasti. Lõpuks kirjutan veel sellest, mis ma kodus teen. Ma aitan ema. Pesen toidunõusid. Pesen ja pühin pörandaid. Teen veel palju muid toimetusi ja mängin ka.

EHA SÕMERA,

Paide rajooni Udeva 8-kl. Kooli
III klassi õpilane

Oktoobrilaps

SUURIM PIDUPÄEV ON TÄNA,
OLEN SEITSE AASTAT VANA.
OKTOOBRI LAPSEKS ASTUN,
RÕÖMUDELE VASTU.

TÄHEKENE RINDA
KINNITATI KINDLALT.
NUUD SIIS ÕPIN NII, ET
HINDED KÕIK ON VIIED.

HELMUT HALLEMAA,
Valga 1. Keskkooli õpilane

Siin pildil on veel talv, kuid päike juba naeratab kavalalt ja need lumememmed vist sulavad varsti ära. Pildi joonistas 4-aastane PILLE KUBAR Rakverest.

Lumemeest tegemas

LAPSED TEGID LUMEMEHE,
KÄTTE PANID LUUA.
PISTSID KAABU TALLE PÄHE,
SUTT VEEL VAJA TUUA.

MALLE PORGANDI KA TÕI,
NINAKS SELLE PANI.
JÄNKU NINA ÄRA SÕI,
OH, KUS OLI NALI!

KRISTA HAAVISTE,
Tallinna 1. Keskkooli III-b klassi
õpilane

jõudsid viimaks laeva pardale. Kilusid tuli nii palju, et madrus Kolja ei jõudnud nendega üksi hakkama saada. Talle tulid siis teised madrused appi ja hakkasid kaste kätte andma. Masinad undasid, lambid valgustasid ja uudishimulikud kilud ruttasid lähedalt ja kaugelt laeva juurde, et siis sattuda voolikusse. Kui madrus Kolja ja ta abilised ära väsisid, tulid

nende asemele tööle teised madrused. Ja alles siis, kui päike tuli oma öiselt reisilt tagasi ja vaatas naerukil näoga üle silmapiiri Kaspia merele, lõppes kalapüük. Sest nüüd ei tundnud kilud enam lampide vastu huvi, ja nad tõusid veepinna juurde päikesele lähemale. Aga ega kalu rohkem vaja olnudki. Neid püüti öö jooksul nii

palju, et vaevu mahtus laevale ära – kõik kastid olid täis. Varsti tuli transpordilaev ja viis kalakastid kaldale. Siit sõidutati nad autodel edasi vabrikusse, kus neist valmistatakse vürtsikilu, sardiine ja palju muid konserve. Nüüd sa tead, et kalu ei püüta mitte ainult õnge, võrgu ja noodaga, vaid ka vooliku ja pumbaga.

Esimeses klassis loeti sel päeval lugu laisast pörsakesest. Sellest samast pörsakesest, kes sugugi tustida ei viitsinud ja muudkui virises:

„Ui, ui, kärss kärnas!

Ai, ai, maa külmanud!”

Tunni lõpul ütles õpetaja:

„Nüüd oleme kõigest koduloomadest juttu teinud, ainult lambast mitte. Järgmiseks tunniks õppige jutustama, mis kasu inimestel temast on.”

Kui Mall enne videvikku oma õppimislaua taha istus, kodus vanaema parajasti ahju paistel sukka.

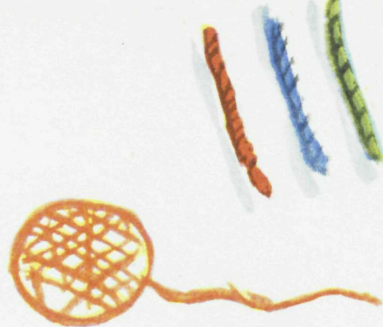
„Vanaema, mida lambalt saadakse?”

„Sa tead seda isegi,” kostis vanaema ja välgutab aina vardaid. Muidugi Mall teadis. Lambalt saadakse villa. Neilgi oli villakott kööginurgas. Mall tõi sealt valkja tordikese ja kleepis oma vihikusse.

„Aga mis villast saadakse?”

„Seda sa tead ka ise,” ütles vanaema ja kodus edasi. Muidugi Mall teadis. Villast tehakse lõnga. Ta joonistas vihikusse

lõngakera, otsis oma käsitöökarbi ja kleepis kera kõrvale ühe punase lõngajupi, ühe sinise lõngajupi ja ühe rohelise lõngajupi.

Aga mis lõngast saadakse?

Mall laskis silmadel toas ringi käia ja joonistas vihikusse oma kindad. Siis sokid. Siis kampsuni. Siis tutiga mütsi. Siis uue koolikleidi. Aga uue koolikleidi alla kleepis villase riideriba, mis õmblemisel üle jäänud.

MALLE 5

Illustreerinud H. JÕERUUT

Parajasti, tulid isa ja vanaisa jõeluhast heinaveolt.

„Vaata, isa, kui palju lammastele annab!” läks Mall oma tööd näitama.

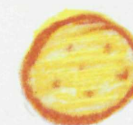
Isa vaatas ja ütles:

„Muidu kena küll, ainult seda asja siin ei ole, mis täna minu

Mall joonistas kõrged mäed, mäekülgedele lambad, lammaste juurde karjase, karjase kätte piimakruusi.

„Aga kui seda piima palju kogus,” rääkis vanaisa edasi, „tehti temast juustu.”

JUUST

selja sooja hoidis.”

Aga vanaisa ütles:

„Neid asju ka ei ole, mis minu varbaid pakase eest kaitsesid.” Ja sellal kui üks suure lambanahkse kasuka nagisse riputas, tümpis teine vilditaldadelt jääkoorukesi.

Kui Mallel vildipaar ja kasukas ka joonistatud said, tuli vanaisa veel midagi meelde.

„Noorpõlves elasin Kaukaasia mägismaal, seal tarvitati toiduks lambapiima.”

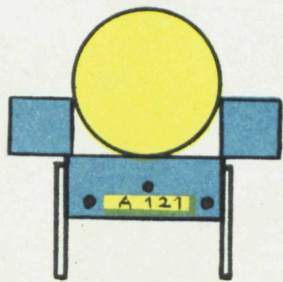
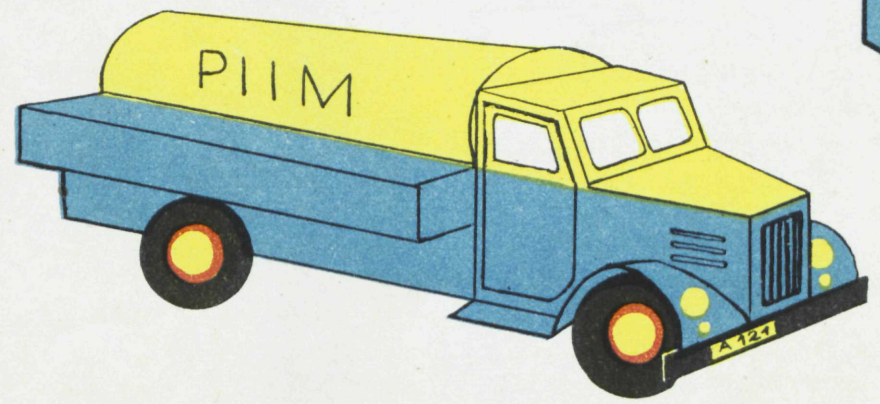
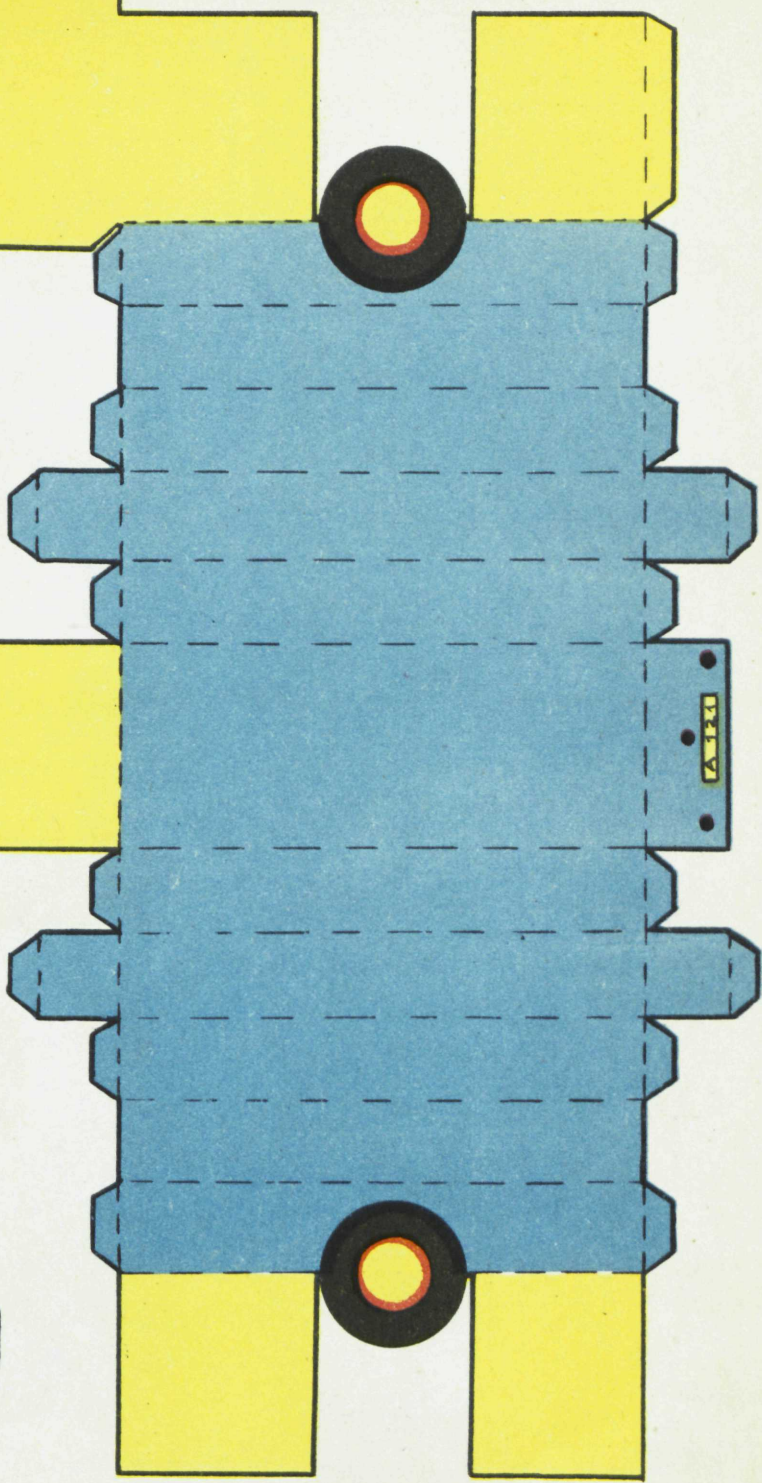
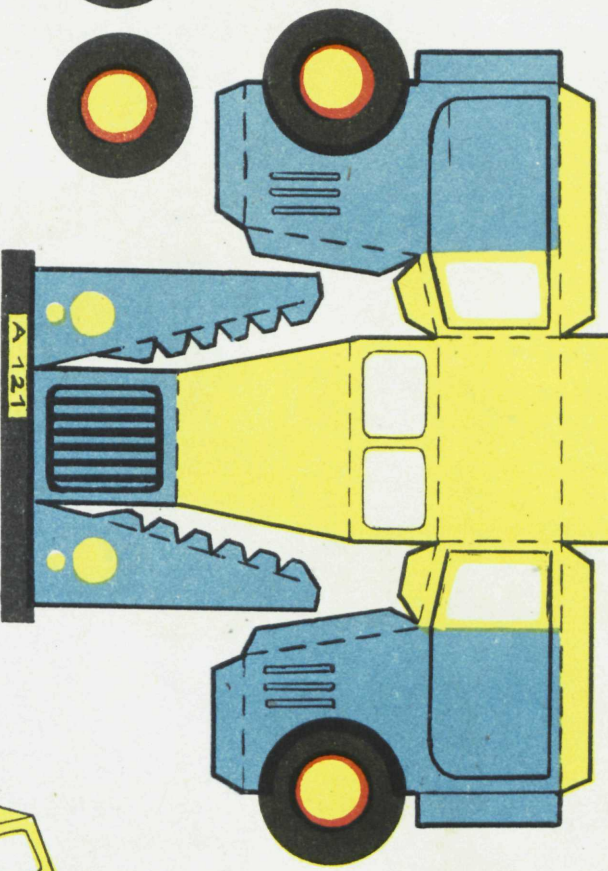
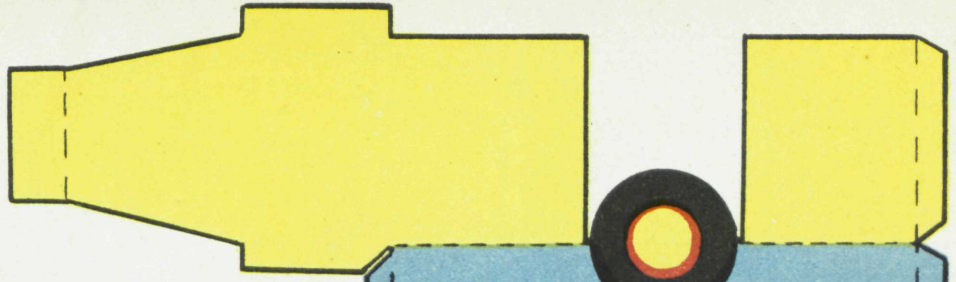
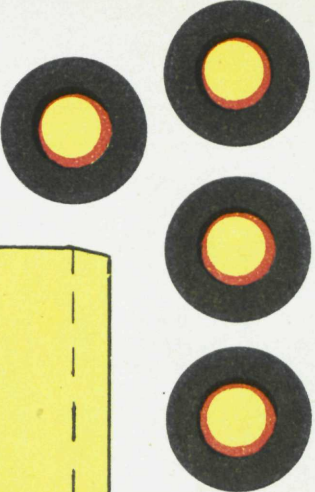
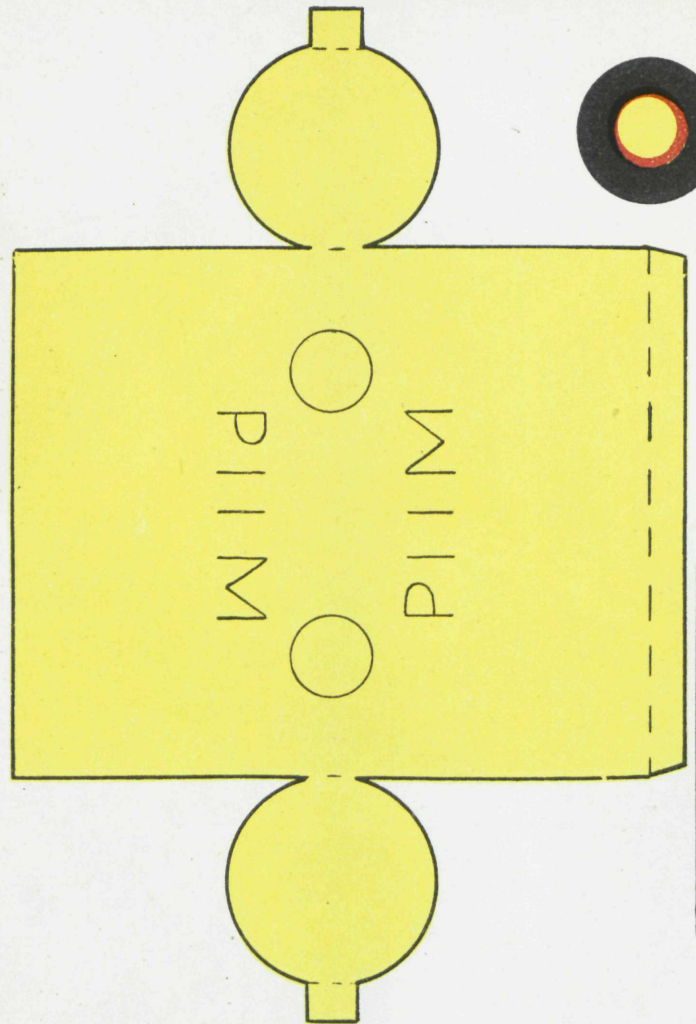
Juustukerale pidi Mall nime alla kirjutama. Muidu oleks seda kõrvitsaks peetud.

Järgmisel päeval kutsuti Mall vastama. Õpetaja vaatas tema vihikut, näitas siis tervele klassile ja kirjutas suurde päevikusse viie.

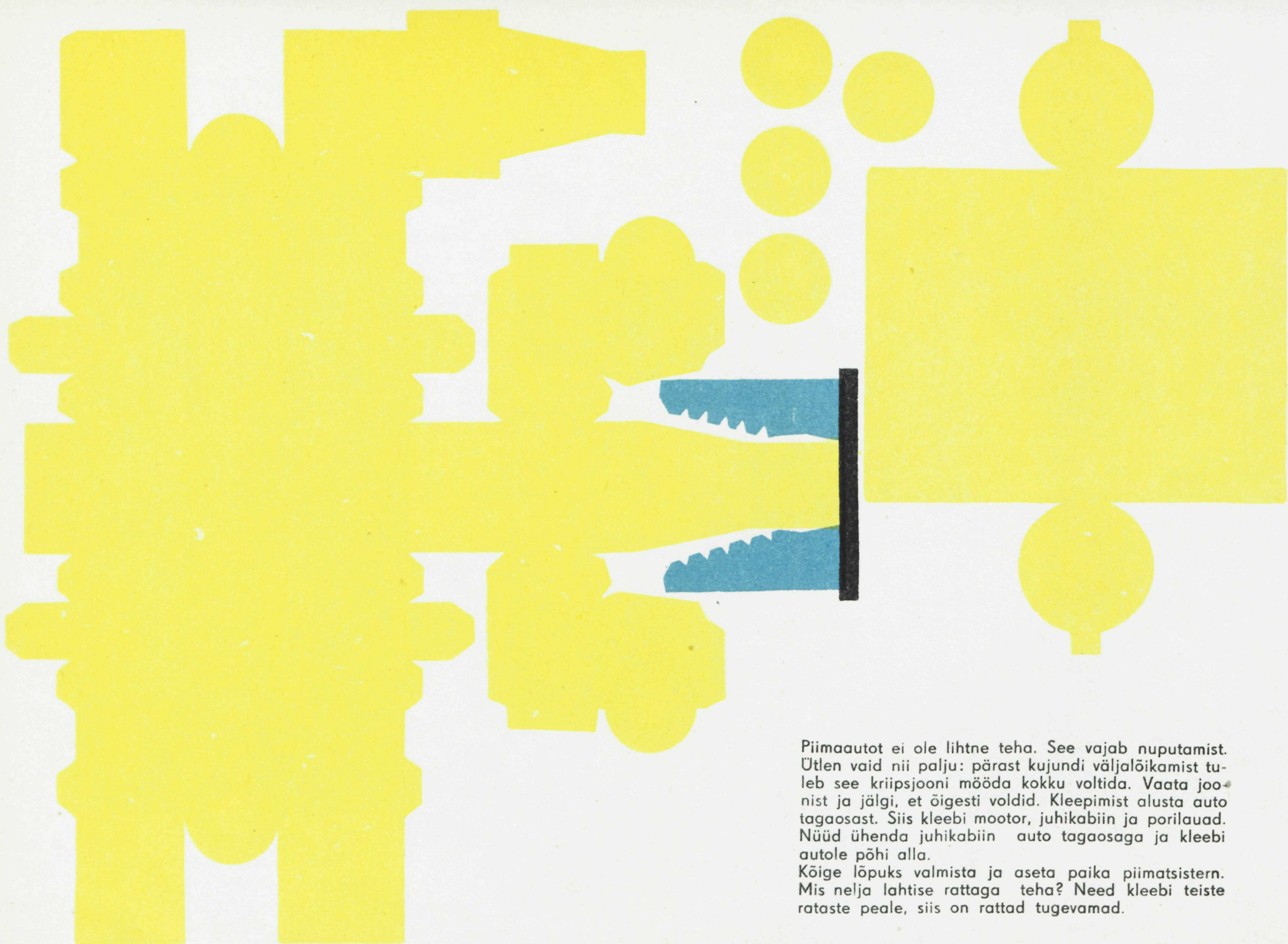
„Ma ei ole ju veel midagi jutustanud?” imestas Mall.

„See-eest jutustas sinu vihik!” ütles õpetaja.

JAAN RANNAP

Joonistanud K. NIINEPUU

Piimaautot ei ole lihtne teha. See vajab nuputamist. Ütlen vaid nii palju: pärast kujundi väljalõikamist tuleb see kriipsjooni mööda kokku voltida. Vaata joonist ja jälgi, et õigesti voldid. Kleepimist alusta auto tagaosast. Siis kleebi mootor, juhikabiin ja porilauad. Nüüd ühenda juhikabiin auto tagaosaga ja kleebi autole põhi alla. Kõige lõpuks valmista ja aseta paika piimatsistern. Mis nelja lahtise rattaga teha? Need kleebi teiste rataste peale, siis on rattad tugevamad.

Korstnata, ahjuta!

Imelik maja: kui ei ole katusel korstnat, kust siis suits välja läheb? Kui majas ei ole keskküttekatel või toas ahju, kust siis talvel sooja saab? Tallinnas Lomonosovi tänavas on säärane maja. Külma seal küll ei ole. Tube soojendab õhkküte.

Heidame vaid pilgu maja keldrisse. Küll on seal torusid ja seadeldisi! Uks seadeldis püüab õhust tolmu kinni. Puhas õhk juhitakse ringiratast tiirlema ümber kuumaveetoru. (Kuum vesi tuleb majja maa-aluse toru kaudu linna elektrijaamast.) Õhk soojeneb ja muutub kuivaks. Kuid kuiva õhku on inimesel raske hingata. Sellepärast saadetakse õhk läbi niisutuskambri. See on suur kast, kus risti-rästi purskuvad veejoad. Ja juba läheb värske, parajalt niiske ja soe õhk torusid pidi tubadesse.

Iga toa seinal on restklapp. Keerad klapi väheke lahti, tuleb tuppa vähe sooja õhku. Keerad rohkem lahti, tuleb rohkem sooja õhku. Nii saad toas hoida püsivalt niisugust soojust, nagu tahad.

Tulevikus hakatakse sääraseid õhkküttega maju palju ehitama.

Paljudes majades soojendavad tube radiاتورid. Kust radiاتورid ise soojust saavad? Sa ju tead, et keskküttekateldest. Neist tuleb radiاتورitesse kuum aur või kuum vesi.

Nii on meie maal. Aga hoopis iseäralikul viisil saadakse majade soojendamiseks kuuma vett Islandis. Vaata kaardilt: see saar asub põhjapoolses Atlandi ookeanis.

Islandi saarel on tuldpurskavaid mägesid ja palju kuumaveeallikaid. Seal on nii keev vesi, et kui tahad, võid allikasse pandud potis suppi keeta. Allikaist paiskub aeg-ajalt üles aurupilvi ja mitmekorruselise maja kõrguseid kuumaveejugasid. Neid nimetatakse geisriteks.

Mõned niisugused allikad asuvad linnade lähedal. Allikaist juhitakse kuum vesi torude kaudu majadesse. Radiاتورid muutuvad kuumaks ja soojendavad tube.

Esikaanel J. TORNI joonistus
"Ekskursioonil"

ELKNU Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu ajakiri "Täheke" nr. 3 - 1964.
Toimetuse kolleegium: L. Lilleaas, I. Linnat, E. Lootsar, H. Pukk, L. Põhi, H. Raigna.
Toimetaja asetäitja O. Saar. Kunstiline toimetaja E. Pikk.
EKP Keskkomitee Kirjastus. Tallinn, Lauristini 1, tel. 422-28. Toimetuse aadress: Tallinn, Estonia pst. 4, tel. 449-70, 475-20.

Laaduda antud 3. II 1964. Trükkida antud 2. III 1964. Trükkiaar 48 700. Paber 60 X 90, 1/6. Trükkiprooginaid 2. Arvutusprooginaid 3.15. MB-00773.
Tellimise nr. 289. Trükkikoda "Oktoober", Tallinn, Tartu mnt. 41. Журнал «Звездочка». На эстонском языке. Издатель ЦК ЛКСМ Эстонии

ИНДЕКС 78231
HIND 15 KOP

UIGUURI MUINASJUTT

Efendi ja röövlid

Uhel ööl tungisid Efendi majja neli röövlit. Püüdes mitte kära teha, hiilisid nad kikivarvul tuppa, kus asusid peremehe asjad, haarasid need kaasa ja hakkasid minema.

Röövlid olid juba peaaegu üle hoovi jõudnud, kui üks neist märkas, et nendega on veel keegi kaasa tulnud. Pimeduses ei seletanud varas uue „kaassüüdlase“ nägu, kuid märkas, et ka temal on komps käeotsas.

„Kes sa oled ja mis sa siin teed?“ küsis röövel.

„See olen mina, Efendi,“ vastas tundmatu rahulikult. „Juba mitu päeva võtsin hoogu, et uude korterisse kolida, aga kuidagi ei leidnud inimesi, kes oleksid aidanud mul kogu majakraami ära viia. Ma olen väga rõõmus, et te nii lahked olite ja mulle appi tulite.“